

ประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
และสภาพทั่วไปในระยะเริ่มก่อตั้ง

ประวัติความเป็นมา

ความคิดที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในภาคใต้นั้น เริ่มมีมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในปี พ.ศ. 2484 รัฐบาลเคอคำริที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยภูมิภาคขึ้น 3 แห่ง คือ ภาคเหนือ ที่เชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่อุบลราชธานี และภาคใต้ ที่สงขลา แต่ความคิดนี้ได้หยุดชะงักลง เนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น¹ ต่อมาภายหลังการปฏิวัติ ในปี พ.ศ. 2501 อันเป็นสมัยของการเร่งรัดพัฒนาประเทศ² ผู้นำประเทศในขณะนั้น ได้ให้ความสนใจในการที่จะปรับปรุงการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก ได้รวมเอามหาวิทยาลัยที่มีอยู่ทั้ง 5 แห่ง อันได้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งขณะนั้น แยกสังกัดอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ เข้ามาไว้ในสังกัดเดียวกัน คือ สำนักนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2502 และได้คำริที่จะเปิดมหาวิทยาลัยขึ้นในภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้อีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาของแต่ละภูมิภาค และเพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนที่เรียนในภูมิภาค รวมทั้งปัญหาการนิยมนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศ ซึ่งประมาณได้ว่า ในปี พ.ศ. 2504 มีนักเรียนไทยในต่างประเทศ มากกว่า 2,000 คน สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเพื่อการนี้ถึง 35 ล้านบาทต่อปี ซึ่งเงินจำนวนดังกล่าว มากกว่า 2 เท่าของงบประมาณที่ใช้ดำเนินงาน

Sanga Sabhasri, "The Regional University in Thailand and Their Environment", in Roles of University in Local & Regional Development in Southeast Asia, ed. Yip Yat Hoong (Singapore : Regional Institute of Higher Education and Development 1973), pp. 137 - 138.

²ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, "พัฒนาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย", หน้า 107 - 108.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขณะนั้น¹ ในส่วนของการดำเนินงานเพื่อก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ หรือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปัจจุบันนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้การศึกษาเป็นสื่อในการพัฒนาภาคใต้ และเพื่อให้เยาวชนในภาคนี้ ได้มีโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปศึกษาที่กรุงเทพมหานคร หรือในประเทศข้างเคียง เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น² และมีแนวคิดในการจัดตั้งพอสรุปได้เป็น 3 แนวคิด 3 ขั้นตอนตามช่วงระยะเวลาดังนี้

แนวคิดแรก จะจัดตั้งเป็นระดับวิทยาลัยก่อน แล้วจึงขยายเป็นมหาวิทยาลัย ภายหลังแนวคิดดังกล่าว มีที่มาโดยลำดับดังนี้ คือ

คณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ชุดแรก ซึ่งมีจอมพลประภาส จารุเสถียร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขณะนั้นเป็นประธาน ได้เล็งเห็นความจำเป็นของการที่จะให้มีมหาวิทยาลัยขึ้นในภาคใต้ จึงได้มอบหมายให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าของเรื่อง พิจารณาวางโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยต่อไป³ กรมการปกครองได้จัดให้มีการประชุมปรึกษาเรื่องนี้ร่วมกัน เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2505 ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของ อันไตแก

¹George L. Harris and Others, Area Handbook for Thailand, Foreign Area Studies, (The American University, 5010 Wisconsin Avenue NW, Washington, D.C. 2006, June 1963), pp 184 - 186.

²สตางค์ มงคลสุข, "มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (พระนคร : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, 2514), หน้า 169.

³वासु गुलละวณิชย์, "ประวัติเป้าหมายและนโยบายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" รายงานประจำปี 2520 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, 2520), หน้า 13.

รองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายพัฒนา

เลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้แทนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้แทนจากสำนักงานงบประมาณ

ผู้แทนจากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ซึ่งที่ประชุมมีความเห็นโดยสรุปดังนี้

1. ให้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (College of Arts and Sciences) ก่อน ต่อไปจึงจะขยายเป็นระดับมหาวิทยาลัย
2. จะใช้งบประมาณในระยะเริ่มแรก 25,000,000 บาท
3. ระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี (2506, - 2508)
4. ต้องการสถานที่บริเวณประมาณ 1,000 - 2,000 ไร่
5. มอบให้เลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้ร่างโครงการและแผนดำเนินงาน ซึ่งปรากฏสาระสำคัญในเวลาต่อมา ดังนี้

- เสนอให้มีการเตรียมอาจารย์ เจ้าหน้าที่ สถานที่และการก่อสร้าง
- ใช้งบประมาณที่จะต้องใช้จ่าย 25,000,000 บาท แบ่งใช้ปี
งบประมาณ พ.ศ. 2506 จำนวน 500,000 บาท ปีงบประมาณ
พ.ศ. 2507 จำนวน 15,000,000 บาท และปีงบประมาณ
พ.ศ. 2508 จำนวน 9,500,000 บาท

แนวคิดในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ นี้ ได้นำเสนอและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมกระทรวงมหาดไทย ในคราวประชุมครั้งที่ 12/2505 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2505 ต่อมาเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2505 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาจัดหาสถานที่ตั้ง แผนดำเนินงาน และการติดต่อขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ในด้านอุปกรณ์การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาภาคใต้ ผลการ

ประชุมของคณะอนุกรรมการ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2505 เห็นว่า¹

1. ที่ตั้ง ควรใช้ที่บริเวณทุ่งนเรนทร์ ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1,500 ไร่ ห่างจากจังหวัดปัตตานี ประมาณ 15 กิโลเมตร
2. การวางแบบแปลนแผนผัง ควรมอบให้สำนักผังเมืองเป็นเจ้าของเรื่อง ดำเนินการ
3. ควรเปิดสอนค่านวิศกรรมและเกษตรกรรมก่อน โดยอาจขอความช่วยเหลือได้จากประเทศเยอรมัน และเคนมารัก

การดำเนินงานตามแนวคิดแรกนี้ ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากอสังกรรมของนายกรัฐมนตรี ในเดือนธันวาคม 2506 มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ คณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ชุดเดิม สิ้นสภาพลง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ชุดใหม่ขึ้นในเดือนมกราคม 2507 โดยมีพันเอก ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศขณะนั้น เป็นประธาน

แนวคิดที่สอง จะจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัย ซึ่งมีคณะวิชากระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในบริเวณ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย (Main Campus) อยู่ที่จังหวัดปัตตานี² และให้มีพระราชบัญญัติอย่างไม่เป็นส่วนราชการ เพื่อให้มีความคล่องตัวในการบริหาร สามารถจูงใจอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ไปทำงานในมหาวิทยาลัยภูมิภาคแห่งนี้ได้ และเป็นการเปิดโอกาสให้เอกชน

¹ นิตย สี่หะโชติ, "ประวัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์", เอกสารโรเนียว, หน้า 1.

² สภาการศึกษาแห่งชาติ, "คำแถลงเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้",

และมูลนิธิ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางนโยบาย ควบคุมการบริหารตามสมควร ซึ่งโดยวิธีนี้ คาดหวังว่า จะได้รับความสนับสนุนทางการเงินจากเอกชน และมูลนิธิยิ่งขึ้น¹ ตามรายละเอียดที่มา และการดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าว ดังต่อไปนี้

หลังจากที่พันเอกถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ คำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ ได้ดำเนินการต่อเกี่ยวกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ โดยได้เดินทางไปสำรวจสถานที่ที่จะจัดตั้งด้วยตนเองสองครั้ง และในการเดินทางไปครั้งที่ 2 (8 - 11 เมษายน 2508) มีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย ฝ่ายพัฒนา เลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักผังเมือง และเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย ร่วมเดินทางไปสำรวจพื้นที่จังหวัดปัตตานีด้วย ต่อมา เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2508 ประธานคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา คือ²

1. ศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยภาคใต้ ควรตั้งอยู่ที่ตำบลรูสะมิแล อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ด้วยเหตุผลหลายประการดังนี้

ประการแรก ทางประวัติศาสตร์ ปัตตานีเคยเป็นเมืองสำคัญ และเป็นที่ตั้งของมณฑลปัตตานี แต่กลับมีสภาพเสื่อมโทรม และค่อนกว่าจังหวัดใกล้เคียง เช่น สงขลา หรือยะลา เป็นต้น ถ้าหากได้รับการสนับสนุนส่งเสริม เช่น มีศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยภาคใต้ตั้งอยู่ อาจจะช่วยฟื้นฟูให้เมืองปัตตานี กลับเป็นแหล่งที่มีความเจริญรุ่งเรือง และมีความหวังในอนาคตได้

¹ สภาการศึกษาแห่งชาติ, "รายงานการประชุมคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2510, วันที่ 6 มีนาคม 2510".

² นิตย สีสะโชติ, "ประวัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์", หน้า 2.

ประการที่สอง มหาวิทยาลัยภาคใต้ ควรตั้งอยู่ใน 4 จังหวัดภาคใต้ และเมื่อพิจารณาทางภูมิศาสตร์ และการคมนาคมแล้ว จังหวัดปัตตานี เป็นแหล่งกลางที่อาจติดต่อกับจังหวัดนราธิวาส ยะลา และสตูล ได้สะดวก

ประการที่สาม ประชาชนจังหวัดปัตตานี มีความกระตือรือร้น และสนใจอยากให้มีมหาวิทยาลัย ไปตั้งอยู่ในตัวเมืองของตนมากเป็นพิเศษ ถึงกับได้แสดงความจำนงที่จะมอบที่ดินให้ เพื่อเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ยังได้มีการเรียกรวบรวมเงินสมทบอีกด้วย ซึ่งถึงแม้ว่าจะจะเป็นจำนวนน้อย แต่เป็นการแสดงน้ำใจที่น่ายินชมชื่น

ประการที่สี่ พื้นที่ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี มีลักษณะเหมาะสมพอสมควร สำหรับเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัย

2. ในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ควรยึดถือหลักการให้กระจายคณะวิชาออกไปในจังหวัดต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านการขยายตัวในอนาคต ซึ่งหลักการนี้ ได้ใช้กันอยู่โดยแพร่หลายแล้วในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา มี Campus กระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ ถึง 15 แห่ง เป็นต้น การกระจายคณะวิชาเช่นว่านี้ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในภาคใต้ของประเทศไทย เพราะหลายจังหวัด อยากให้มีมหาวิทยาลัยนี้ไปตั้งอยู่ นับว่า เป็นการสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนได้กว้างขวางมากขึ้น นอกจากนี้ ทางด้านความประหยัด และความเหมาะสม เช่น คณะแพทยศาสตร์ อาจต้องอยู่จังหวัดสงขลา เพราะมีโรงพยาบาลใหญ่อยู่บางแล้ว คณะครุศาสตร์ อาจอยู่ที่บริเวณเขาตุม ไกลกับตัวเมืองยะลา ซึ่งมีสถาบันและส่วนราชการทางการศึกษาอยู่แล้ว เป็นต้น

3. หากรัฐบาลรับหลักการที่จะให้ศูนย์ของมหาวิทยาลัย และคณะวิชาบางคณะ เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ อยู่ที่ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมืองปัตตานี คณะครุศาสตร์ อยู่ที่ตำบลเขาตุม จังหวัดยะลา และคณะแพทยศาสตร์ อยู่ที่จังหวัดสงขลาแล้ว ก็ขอให้ทางราชการสงวนที่บริเวณเหล่านี้ไว้ เพื่อใช้เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยภาคใต้ต่อไปด้วย

4. ขอพระราชทานชื่อมหาวิทยาลัยภาคใต้

5. ขอตั้งงบประมาณสำหรับดำเนินงานชั้นแรก ในปีงบประมาณ
2509 วงเงิน 30 ล้านบาท

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2508 ได้ลงมติ
รับหลักการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ และอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการก่อตั้งมหาวิทยาลัย
ภาคใต้ขึ้น โดยมีพันเอกถนัด คอมันตร์ เป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการนี้ ได้ตั้ง
คณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินงานจำนวน 5 ชุด คือ¹ (รายนามคณะกรรมการ และ
อนุกรรมการในภาคผนวก ก.)

1. คณะอนุกรรมการจัดทำโครงการ
2. คณะอนุกรรมการจัดทำแผนผังและงบประมาณ
3. คณะอนุกรรมการพิจารณาร่างหลักสูตรการศึกษา
4. คณะอนุกรรมการจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์
5. คณะอนุกรรมการจัดร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย

คณะกรรมการ ฯ ได้ตระเตรียมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัย
ภาคใต้ เป็นต้นว่า ได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารและปรับปรุงบริเวณสถานที่ของ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ และศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย ที่ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี ได้เตรียมการสำหรับบรรจุอาจารย์ และข้าราชการในมหาวิทยาลัยภาคใต้
จัดทำหลักสูตรและร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยภาคใต้แล้ว พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่
จะเปิดดำเนินการสอนในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2510 คณะกรรมการ ฯ
จึงเสนอให้สภาการศึกษาแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบตามความในพระราชบัญญัติสภาการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2502 ปราบกฏสารระสำคัญของขอเสนอเพื่อพิจารณา ดังนี้

¹ สภาการศึกษาแห่งชาติ, "รายงานการประชุมคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา
สภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2510, วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2510"

1. หลักการและวัตถุประสงค์

การจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ มีหลักการที่จะกระจายคณะวิชาออกไป ตั้งอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในบริเวณ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย (Main Campus) อยู่ที่จังหวัดปัตตานี จะจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ ขึ้นเป็นคณะแรก กำหนดเปิดสอนในเดือนมิถุนายน 2510 และจะเปิดคณะแพทยศาสตร์ เป็นคณะที่สอง ที่จังหวัดสงขลา ในปี 2513 คณะวิชาที่คาดว่าจะเปิดสอนต่อไป ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะอื่น ๆ

การจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมการศึกษา และอำนวยความสะดวกในการหาที่ศึกษาระดับสูงของประชาชนในภูมิภาคส่วนนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและประเทศชาติ การเลือกเปิดคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และคณะแพทยศาสตร์ ในขั้นแรก เนื่องจากเล็งเห็นความจำเป็น และความต้องการนายช่างสำหรับงานอุตสาหกรรม ที่จะทวีความสำคัญในภาคใต้ การจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ เป็นการแก้ปัญหาความขาดแคลนแพทย์ในส่วนภูมิภาค และช่วยยกระดับมาตรฐานของโรงพยาบาลในภาคใต้

2. โครงการและนโยบาย

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จะเริ่มเปิดสอนวิชาวิศวกรรมแผนกไฟฟ้า (Electrical Engineering) และแผนกช่างกล (Mechanical Engineering) เพียง 2 สาขาวิชา รับผิดชอบประมาณ 60 คน ต่อไปจะเปิดแผนกวิศวกรรมโยธา (Civil Engineering) ในปี พ.ศ. 2512 มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะผลิตนักศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมากที่สุด ทั้งในระดับปริญญาและอนุปริญญา หลักสูตรจึงได้บรรจุวิชาเรียนเต็มตามมาตรฐานสากล และเพิ่มเน้นหนักการปฏิบัติ เพื่อสนองความต้องการช่าง และเพิ่มวิชาทางสังคมศาสตร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนภาคใต้ เขาไว้วางใจ

คณะแพทยศาสตร์ จะปรับปรุงโรงพยาบาลสงขลา ให้เป็นศูนย์การแพทย์ (Medical Centre) ภาคใต้ โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อเป็นที่ศึกษาวิชาคลินิก และแพทย์ฝึกหัดที่สงขลา ส่วนการศึกษาวินิจฉัยที่คลินิกนั้น จะให้คณะ

แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ รับนักศึกษาเพิ่มขึ้น หรือส่งให้คณะแพทยศาสตร์ สงขลา ไปมหาวิทยาลัยภาคใต้จะจัดตั้งโรงพยาบาลของคณะแพทยศาสตร์ขึ้น เป็น โรงพยาบาลรับปรึกษา (Referral Hospital) ทำการสอนสืบคนและวิจัยเท่านั้น โดยมีโรงพยาบาลสงขลาทำหน้าที่เป็นโรงพยาบาลรวมสอน (Affiliated Hospital) คาดว่า รุ่นแรกจะรับนักศึกษาได้ประมาณ 50 คน

3. การดำเนินงาน ใต้แต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อช่วยดำเนินงาน ดังกล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึง เรื่องตัวบุคคล ที่จะมาเป็นอาจารย์ของ มหาวิทยาลัย เป็นต้นว่า ขอความร่วมมือจากคณาจารย์ในสถาบันที่มีอยู่ในปัจจุบัน ขอความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ ให้ส่งอาจารย์มาช่วยดำเนินการสอน และให้ทุนการศึกษา เพื่อเตรียมบุคคลไว้เป็นอาจารย์

4. งบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2509 คณะวิศวกรรมศาสตร์ได้รับ งบประมาณแล้ว 12,700,000 บาท ปี พ.ศ. 2510 ได้รับเพิ่มขึ้นอีกเป็น 15,876,000 บาท และปีต่อ ๆ ไปอีก ประมาณปีละ 18 - 20 ล้านบาท ส่วนคณะแพทยศาสตร์ จะได้รับ งบประมาณเพื่อการก่อตั้ง รวมทั้งสิ้น 73,720,000 บาท งบประมาณทั้งสองรายการ ได้รับความเห็นชอบจากสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ให้เป็นงบพัฒนาในแผนพัฒนา ระยะที่สองแล้ว นอกจากนี้ จะพยายามที่จะให้ได้รับความช่วยเหลือจากประชาชนของ จังหวัดภาคใต้ ซึ่งคาดว่าจะ ได้รับความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์จากต่างประเทศ อีกด้วย¹ (ดูรายละเอียดคำแถลง เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ในภาคผนวก ข.)

ขอเสนอของคณะกรรมการดำเนินงานการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ดังกล่าว แล้ว ใต้นำเข้าพิจารณาในคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาพการศึกษาแห่งชาติ ในคราว ประชุมครั้งที่ 2/2510 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2510 และใต้นำเข้าพิจารณาใน

¹ เรื่องเดียวกัน.

คณะกรรมการบริหาร สภากาการศึกษาแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ 7/2510 เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2510 ผลการพิจารณาปรากฏในหนังสือของประธานกรรมการบริหาร สภากาการศึกษาแห่งชาติ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่องการจัดตั้งและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยภาคใต้ ลงวันที่ 27 เมษายน 2510 ดังนี้

1. หลักการ คณะกรรมการดำเนินงาน เสนอหลักการในอันที่จะกระจายคณะวิชา ของมหาวิทยาลัยภาคใต้ออกไปตั้งอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในบริเวณ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยอยู่ในจังหวัดปัตตานี คณะกรรมการสภากาการศึกษาแห่งชาติ มีความเห็นว่า หลักการดังกล่าว อาจมีความเหมาะสมเมื่อพิจารณาถึงสภาพการณ์ในทางการเมือง แต่ในการดำเนินงาน อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่าย และก่อให้เกิดอุปสรรคในค่านวิชาการ คณะกรรมการสภากาการศึกษาแห่งชาติ จึงมีความเห็นว่า ควรให้หลักการรวมเอาคณะวิชาสำคัญ ๆ ที่เป็นพื้นฐานของมหาวิทยาลัยเป็นต้นว่า คณะวิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์ ไว้ ณ ที่ตั้งแห่งเดียวกัน ที่ศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย

2. โครงการและนโยบาย คณะกรรมการดำเนินงานก่อตั้ง มีโครงการจะจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ขึ้นเป็นแห่งแรก และคณะแพทยศาสตร์ขึ้นเป็นคณะที่สอง สำหรับข้อนี้ คณะกรรมการระดับอุดมศึกษามีความเห็นว่า ในการที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่นั้น ควรเริ่มด้วยคณะวิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์เป็นคณะพื้นฐาน และค่อย ๆ ขยายงานคณะวิชาอื่น ๆ ออกไปภายหลัง อย่างไรก็ดี เมื่อได้กำหนดเป็นนโยบายที่จะเปิดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ขึ้นเป็นคณะแรก และจะเปิดรับนักศึกษาทำการสอนในปี 2510 เช่นนี้แล้ว คณะกรรมการสภากาการศึกษาแห่งชาติ เห็นสมควรสนับสนุนให้ดำเนินการต่อไป แต่คณะวิชาที่ควรจัดตั้งขึ้นในลำดับต่อไปโดยควณนั้น ควรเป็นคณะวิทยาศาสตร์ หรือ คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์

1 สภากาการศึกษาแห่งชาติ, "หนังสือราชการ ที่ สร.1402/970 ลงวันที่ 27 เดือนเมษายน 2510", ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

3. การดำเนินการในปีการศึกษา 2510 คณะกรรมการดำเนินงาน ก่อตั้ง กำหนดที่จะเปิดรับนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ประมาณ 50 คน และดำเนินการสอนที่จังหวัดปัตตานี คณะกรรมการระดับอุดมศึกษาได้รับทราบ และพิจารณาขอเท็จจริง เกี่ยวกับการดำเนินงานก่อสร้างอาคารเรียน หอพักนักศึกษา การติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ การศึกษาวิทยาศาสตร์ และการเตรียมอาจารย์ในคณะวิศวกรรมศาสตร์แล้ว มีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยภาคใต้ยังไม่พร้อมที่จะเปิดทำการสอนที่จังหวัดปัตตานี จึงขอเสนอให้ มหาวิทยาลัยภาคใต้ฝากนักศึกษา จำนวน 50 คนเศษ ที่จะได้รับการคัดเลือกเข้าเป็น นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ ให้เรียนอยู่ที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัย แพทยศาสตร์ ในปีแรกไปพลาง ๆ ก่อน จนกว่าทางจังหวัดปัตตานี จะพร้อมที่จะเปิด การสอนได้

คณะกรรมการบริหาร ฯ ในการประชุมครั้งที่ 7/2510 เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2510 ได้พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอ และความเห็นของคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา และมีมติให้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรี เป็นความเห็นถึงเรื่อง ที่ควรได้พิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการ เปิดสอนนักศึกษา มหาวิทยาลัยภาคใต้ ดังนี้คือ

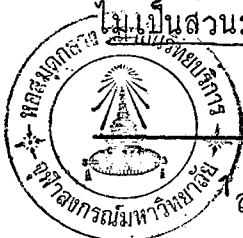
ก. ให้นักศึกษามหาวิทยาลัยภาคใต้ ที่ได้สอบผ่านการคัดเลือก ร่วม เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยภาคใต้ เข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัย แพทยศาสตร์ไปก่อน เพราะในการศึกษาปีที่หนึ่ง และปีที่สอง เป็นการศึกษาวิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐานเป็นส่วนมาก จนกว่าการดำเนินงานก่อสร้างและการจัดหาอาจารย์ไป ประจำมหาวิทยาลัยภาคใต้เรียบร้อยพอสมควรแล้ว จึงย้ายนักศึกษาไป

ข. ในระยะนี้ ควร เริ่มดำเนินการจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ ขึ้นเป็นคณะต่อไป เพื่อสอนวิชาพื้นฐานให้แก่ศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอื่น ๆ ต่อไป

ค. ในขณะที่มหาวิทยาลัยเริ่มจะดำเนินการ เช่นนี้ เป็นการสมควรและ จำเป็นยิ่ง ที่จะต้องมีบุคคลผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานทุก ๆ ด้านของโครงการ ฉะนั้น จึงขอเสนอแนะให้แต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสม เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานของโครงการนี้ โดยเร็ว

สำหรับการจัดร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยภาคใต้ เนื่องจากมีความเห็น
 ในที่ประชุมคณะกรรมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ครั้งแรก เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2508
 ที่จะสร้างมหาวิทยาลัยแนวใหม่ คือ มีคณะวิชากระจายอยู่ในหลาย ๆ จังหวัดภาคใต้
 และให้มีการร่วมทุนก่อสร้างจากราชการและเอกชน มี Board of Trustee
 ควบคุมนโยบายและการบริหาร และมี Board of Senate ควบคุมด้านวิชาการ¹
 ในการเสนอพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยภาคใต้ เขาพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการ
 ระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติทั้งแบบเป็นส่วน
 ราชการ และแบบไม่เป็นส่วนราชการ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยภาคใต้ แบบเป็น
 ส่วนราชการนั้น คล้ายกับพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัย
 เชียงใหม่ แต่มีลักษณะพิเศษ คือ นอกจากมีสภามหาวิทยาลัยแล้ว ก็ยังมีคณะกรรมการ
 ทรัสต์² ซึ่งมีหน้าที่หาเงินผลประโยชน์เข้ามาหาวิทยาลัย และมีอำนาจในการใช้จ่ายรายได้
 ผลประโยชน์ดังกล่าว เพื่อสร้างความเจริญให้แก่มหาวิทยาลัย ส่วนร่างพระราชบัญญัติ
 ภาคใต้แบบไม่เป็นส่วนราชการนี้ มหาวิทยาลัยจะมีลักษณะการบริหารงานทำนองเดียวกัน
 กับรัฐวิสาหกิจ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้หลักจากงบประมาณ และมีผลประโยชน์
 หรือมหาวิทยาลัยหามาได้เอง ผ่านกรรมการทรัสต์ มีส่วนคือคือ จะทำให้มีความคล่องตัว
 ในเรื่องการใช้เงินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัย และอัตราเงินเดือนของอาจารย์
 ไม่ต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ทางราชการ ในขณะเดียวกัน มีส่วนเสียคือ ถ้ามหาวิทยาลัย
 ไม่มีทุนทรัพย์อยู่เพียงพอ ก็อาจบริหารงานได้ด้วยความลำบาก มหาวิทยาลัยในระบบนี้
 จะมีความสัมพันธ์กับสภาการศึกษาแห่งชาติน้อยลง คือ จะเกี่ยวข้องกันแต่ในเรื่องมาตรฐาน
 หลักสูตร เท่านั้น¹ (รายละเอียดดูเปรียบเทียบสาระสำคัญในร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
 ภาคใต้ แบบเป็นราชการ และแบบไม่เป็นส่วนราชการ ภาคผนวก ค.)

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ
 ปรากฏว่า คณะกรรมการฯ ลงมติสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยภาคใต้ มีพระราชบัญญัติแบบ
 ไม่เป็นส่วนราชการ โดยให้แก้ไขปรับปรุงร่างในสาระสำคัญดังนี้²

สภาการศึกษาแห่งชาติ, "รายงานการประชุมคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา
 สภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2510, วันที่ 6 มีนาคม 2510".

² เรื่องเดียวกัน.

1. ควรมีคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยแต่เพียงคณะเดียว โดยรวม คณะกรรมการทรัพย์สินเข้าไว้ในกรรมการสภามหาวิทยาลัย และจัดอัตราส่วนของกรรมการ ที่เป็นผู้แทนของฝ่ายรัฐบาล ให้มีจำนวนมากกว่าเอกชน

2. ให้มีคณะกรรมการบริหาร (Executive Committee) ของมหาวิทยาลัย ทำนองเดียวกับ Asian Institute of Technology (AIT)

3. ในเรื่องของความสัมพันธ์กับสภาการศึกษาแห่งชาติ เรื่องการ แบ่งส่วนของมหาวิทยาลัย และการรับสถาบันเข้าสมทบ ไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจาก สภาการศึกษาแห่งชาติ ส่วนการพิจารณาหลักสูตร ใหม่มหาวิทยาลัยอนุมัติเองได้ แต่ให้ เสนอขอรับความเห็นชอบจากสภาการศึกษาแห่งชาติ

4. เพื่อเป็นการจูงใจอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ควรมีบทเฉพาะกาล ในเรื่อง Providence fund

5. ควรแยกเจ้าหน้าที่ธุรการ และฝ่ายวิชาการออกจากกัน

6. การแต่งตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัย และอธิการบดี ควรจะทำ โดยการโปรดเกล้า ฯ

7. อายุกรรมการในสภามหาวิทยาลัย ควรกำหนดใหม่ทั้งระยะสั้นที่สุด และระยะยาวที่สุด และควรมีอัตราส่วนกรรมการฝ่ายไทย และต่างประเทศด้วย

✓ เหตุผลสำคัญที่คณะกรรมการระดับอุดมศึกษา ฯ สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยภาคใต้ มีพระราชบัญญัติแบบไม่เป็นส่วนราชการได้แก่

1. เพื่อให้มหาวิทยาลัยภูมิภาคแห่งนี้ มีความคล่องตัวในการบริหารงาน

2. เพื่อเป็นการจูงใจให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ไปทำงานใน

มหาวิทยาลัยภูมิภาค

3. การไม่เป็นส่วนราชการ เปิดโอกาสให้ได้รับความสนับสนุนทาง การเงินจากมูลนิธิและเอกชนเพิ่มมากขึ้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง.)

แนวคิดที่สาม จัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นหนึ่ง สามารถเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยในประเทศ และต่างประเทศได้ มีพระราชบัญญัติแบบเป็นส่วนราชการ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ² เปลี่ยนแปลงที่ตั้งของคณะวิชา และปรับปรุงการ เปิดคณะวิชาใหม่ให้เหมาะสม

การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ไปตามแนวคิดดังกล่าว มีจุดเริ่มต้นเมื่อคณะกรรมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ มีมติแต่งตั้ง ดร. สทงค์ มงคลสุข เขารวมเป็นกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2510 ทั้งนี้ โดย ดร. สทงค์ มงคลสุข ได้ให้ความร่วมมือจัดแบ่งสถานที่ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ให้ใช้เป็นสถานที่ทำการชั่วคราวของมหาวิทยาลัยภาคใต้ ในระยะเริ่มก่อตั้ง และไต่ช่วยวางแผนผังห้องปฏิบัติการเคมี และฟิสิกส์ พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์ให้เท่าที่จำเป็น ตลอดจนเตรียมหาอาจารย์ประจำห้องปฏิบัติการให้อีกด้วย³ ในการเข้าพบประธานกรรมการจัดตั้ง ฯ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2510 ดร. สทงค์ มงคลสุข ได้เสนอขอให้เปิดคณะวิทยาศาสตร์ขึ้น เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิชาในคณะอื่น เช่น วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์และแพทยศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งความคิดดังกล่าวตรงกับข้อเสนอของสภาการศึกษาแห่งชาติ ต่อคณะรัฐมนตรี ดังได้เคยกล่าวถึงแล้ว และคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2510 ได้มีมติให้มหาวิทยาลัยภาคใต้ เริ่มดำเนินการจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ขึ้น เป็นคณะต่อไป ต่อมา ในการประชุมคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2510 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2510 ในวาระการพิจารณาร่าง

¹ ประดิษฐ์ เชนจิตร, ศาสตราจารย์ ดร. สทงค์ มงคลสุข กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (พระนคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2514), หน้า 116.

² สภาการศึกษาแห่งชาติ, "รายงานการประชุมคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2510, วันที่ 22 พฤษภาคม 2510".

³ นิธิ สีหะโชติ, "ประวัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์", หน้า 4.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยภาคใต้ ซึ่งคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา เคยพิจารณาในคราวประชุม ครั้งที่ 3/2510 แล้ว มีมติสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยภาคใต้ มีพระราชบัญญัติแบบไม่เป็นส่วนราชการ โดยให้แก้ไขตามข้อเสนอของที่ประชุม และนำกลับเข้ามาเสนอต่อที่ประชุมใหม่นั้น คร. สตางค์ มงคลสุข ในฐานะผู้ได้รับนโยบายจากประธานคณะกรรมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ได้แถลงต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากได้กำหนดจะเปิดสอนคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในปีการศึกษานี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องดำเนินการเพื่อจะได้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยภาคใต้ขึ้นโดยเร็วที่สุด ประธานคณะกรรมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยภาคใต้ ได้แจ้งให้ทราบในการเข้าพบ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2510 ว่า จะให้มหาวิทยาลัยภาคใต้มีฐานะอย่างไรมัน ไม่ชัดของทั้งสองประการ ขอแต่ให้มหาวิทยาลัยดำเนินงานไปได้สมความมุ่งหมาย การที่จะให้มีพระราชบัญญัติแบบไม่เป็นส่วนราชการนั้น อาจทำให้มีอุปสรรคในการดำเนินงานขั้นเริ่มแรก เป็นต้นว่า ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย จึงใคร่ขอเสนอให้คณะกรรมการระดับอุดมศึกษา พิจารณาสับสนุนให้มหาวิทยาลัยภาคใต้ มีพระราชบัญญัติแบบเป็นส่วนราชการ ที่ประชุมพิจารณาแล้ว ลงมติให้ประธานอนุกรรมการร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยภาคใต้ นำพิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับเป็นส่วนราชการ แล้วนำเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณาต่อไป

ทางด้านการดำเนินงานเพื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัย ได้มีการรับอาจารย์รุ่นแรก ของมหาวิทยาลัย ในเดือนพฤษภาคม 2510 และในเดือนมิถุนายน ปีเดียวกันนั้น คร. สตางค์ มงคลสุข พร้อมด้วยอาจารย์ 4 ท่าน คือ คร. ประดิษฐ์ เขยจิตร คร. ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์ คร. นาท คัมภีร์พิทักษ์ อาจารย์เย็นใจ เล่าหวนิชย์ และ นายนิพนธ์ มาศะวิสุทธิ ข้าราชการสภาการศึกษาแห่งชาติ ได้ร่วมเดินทางเป็นครั้งแรก ไปสำรวจที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ณ ที่ตำบลรูสะมิแล จังหวัดปัตตานี พบว่า อาคารโรงฝึกงานที่ก่อสร้างไว้แล้วนั้น ไม่เหมาะสมที่จะรองรับเครื่องจักรกลที่หนัก ๆ และมีความ

สภาการศึกษาแห่งชาติ, "รายงานการประชุมคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2510, วันที่ 22 พฤษภาคม 2510".

สิ้นสะเทือนมาก และการที่จะทองออกแบบอาคารเพิ่มเติม ให้มีรากฐานแข็งแรงเป็นพิเศษ สำหรับในพื้นที่ซึ่งมีดินลุ่มและอ่อนเช่นนั้น ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างจะสูงมาก ความไม่เหมาะสมอีกประการหนึ่ง คือ ใอน้ำเค็มจะทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักรกล ชนิดละเอียดเป็นสนิมได้ง่าย หรือมีอายุการใช้งานน้อยลง ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา และซ่อมแซมจะสูงมาก คณะผู้สำรวจจึงเสนอแนะความเห็นวา¹ (คัดตามรายงานของ ผู้สำรวจ)

1. ถ้าต้องการสร้างมหาวิทยาลัยภาคใต้แล้ว ก็จำเป็นต้องทำให้เป็น มหาวิทยาลัยชั้นหนึ่งจริง ๆ ถ้าจะทำให้เป็น Glorified Technical College แล้ว ก็อย่างทำเสียเลยจะดีกว่า เพราะมหาวิทยาลัยแห่งนี้ จะต้องได้รับการเปรียบเทียบกับ ไม่แต่เฉพาะมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในประเทศเท่านั้น ยังต้องเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัย ต่างประเทศอีกด้วย ถ้าทำไม่ดีแล้ว ก็จะมีผลเท่ากับเป็นการโฆษณามหาวิทยาลัย ต่างประเทศไปในทางอ้อม
2. คณะกรรมการจะบอกเลิกสมัครรับนักศึกษาที่รับมาแล้ว ก็คงไม่ได้ ในปีที่ต่อไปก็คงจะต้องรับอีกเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นต้องฝากเรียนที่คณะวิทยาศาสตร์ การแพทย์ก่อน
3. สถานที่เดิม ที่รัฐสมิแล ไม่เหมาะสมต่อการสร้างคณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ โดยเหตุผลทางเทคนิค แต่เมื่อรัฐบาลได้ลงทุนสร้างไปแล้ว พอสมควร ก็จำเป็นต้องใช้สถานที่แห่งนี้ ให้เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งก็มีทางออก คือ ก่อตั้งคณะศึกษาศาสตร์ เพราะจะยังประโยชน์อย่างน้อย 2 ประการ
 - ก. เป็นการทะนุบำรุงการศึกษาของภาคใต้ และเพื่อให้เป็นศูนย์กลาง วัฒนธรรม ที่จะ เป็นผลดีในค่านิยมใจของประชาชน นอกจากนี้ การมีโรงเรียนสาธิต ซึ่งมีมหาวิทยาลัยเป็นที่เลี้ยง ย่อมจะมีมาตรฐาน สามารถดึงดูดเด็กนักเรียนจากจังหวัด ต่าง ๆ ในภาคใต้ ให้มาเรียนที่นี่ แทนที่จะเข้ากรุงเทพฯ ฯ โรงเรียนนี้ก็จะรับหน้าที่

¹ ประดิษฐ์ เชายจิตร, "ศาสตราจารย์ ดร.สทวงศ์ มงคลสุข กับมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์", หน้า 115 - 117.

ป้อนนักศึกษาส่วนใหญ่ ให้แก่มหาวิทยาลัยภาคใต้ เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนกำลังคน
ในค่านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วหนีไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ
หรือไปประกอบอาชีพในภูมิภาคอื่น นอกจากนี้ จะทำให้การหาตัวบุคคล เข้าเป็นอาจารย์
มหาวิทยาลัยง่ายขึ้น

ข. เป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูทางภาคใต้ โดยเฉพาะ
ครูที่มีคุณภาพทั้งทางค่านวิชาการและเทคนิคการสอน ซึ่งถ้าหากเป็นผู้มีพื้นเพอยู่ในจังหวัด
ใกล้เคียง อาจช่วยให้อาจารย์เรื่องการศึกษาภาษาไทย ซึ่งได้ทอดทิ้งกันมานานนั้น ได้รับการ
แก้ไข และเท่ากับเป็นการหยั่งรากให้เกิดความเจริญงอกงามในทางที่ถูก และเป็นผลดี
ต่อประเทศชาติ ซึ่งผลประโยชน์ส่วนรวม ย่อมจะอยู่เหนือสิ่งอื่นใด บัตตานีเป็นเมือง
โบราณ มีวัฒนธรรมเก่าแก่ของนักศึกษาทางค่านอักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา
และวัฒนธรรม ศูนย์ศึกษาแห่งนี้ ยังอาจขยายหรือแยกออกไปเป็นคณะมนุษยศาสตร์ได้อีก
ด้วย

ปัญหาเรื่องที่ตั้ง ที่เหมาะสมสำหรับคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
และคณะแพทยศาสตร์ ได้หมดไป เมื่อ ดร.สตางค์ มงคลสุข ศึกษาคณะให้คณะหญิงหลง
อรรถวิสุนทร ทุลเกล้าถวายที่ดินจำนวน 690 ไร่เศษ ในเขตตำบลคองหงส์
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองหาดใหญ่เพียง 3 กิโลเมตร
ให้เป็นที่ตั้งของศูนย์มหาวิทยาลัยภาคใต้อีกแห่งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2510 นี้เอง ดังนั้น
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2511 จึงได้ทำความตกลงกับสำนักงานงบประมาณ ขอแบ่งเงิน
งบประมาณเป็นสองส่วน เพื่อนำไปค่านงานที่ศูนย์ทั้งสองแห่ง คือ ที่ตำบลจรูญเสมิแล
อำเภอเมืองบัตตานี และที่ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สภาพทั่วไปในระยะเริ่มก่อตั้ง 2

จากขั้นตอนการค่านงานตามแนวคิดในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยดังได้กล่าวแล้ว
ในตอนต้น ได้มีความก้าวหน้าไปโดยลำดับ กล่าวคือ มหาวิทยาลัยภาคใต้ได้รับพระราชทาน
ชื่อมหาวิทยาลัยว่า "มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" และได้เริ่มรับนักศึกษาเข้าศึกษา
ในคณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นรุ่นแรก จำนวน 50 คน ในปีการศึกษา 2510 โดย
ฝากเรียนอยู่กับคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในส่วนของวิชา

วิทยาศาสตร์พื้นฐาน สำหรับค่านวิชาทางค่านวิศวกรรมศาสตร์ ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร¹ ในขณะเดียวกัน ก็ได้มีการเตรียมการจัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์ขึ้นเพื่อบริการงานสอนวิทยาศาสตร์พื้นฐาน แก่นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งจะเริ่มรับนักศึกษา ในปีการศึกษา 2511

ได้มีประกาศพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ฉบับแรก ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 85 ตอนที่ 24 เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2511 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 8 เดือนเมษายน พ.ศ. 2511 ให้แบ่งส่วนราชการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ออกเป็น

1. สำนักงานอธิการบดี
2. คณะวิทยาศาสตร์
3. คณะวิศวกรรมศาสตร์

ต่อมา ในวันที่ 17 เมษายน 2511 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พันเอกถนัด คอมันตร์ เป็นอธิการบดี และนายสตาจค์ มงคลสุข เป็นรองอธิการบดี

ในปีการศึกษา 2511 นี้ ได้เริ่มรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์รุ่นแรก จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 สาขา คือ สาขาวิทยาศาสตร์ 35 คน ศิลป 25 คน โดยยังคงฝากเรียนอยู่กับตึกวิทยาศาสตร์การแพทย์เดิม ซึ่งคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ย้ายไปอยู่กลุ่มอาคารใหม่ บริเวณมหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว การไขหองปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ของนักศึกษา ทั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ คงตามไปใช้ที่กลุ่มอาคารใหม่ด้วย ส่วนหองปารุภถา ส่วนใหญ่ใช้ตึกวิทยาศาสตร์การแพทย์เดิม

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 119 - 120.

ทางการก่อสร้างอาคารของมหาวิทยาลัยในศูนย์ปัตตานี ซึ่งเดิมดำเนินการมาตั้งแต่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2509¹ มีการสร้างตึกอำนวยการ อาคารเรียน อาคารฝึกงาน หอนอน และหอพักอาจารย์ ตลอดจนการปรับปรุงบริเวณ และการเตรียมการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ใ้ดำเนินการไปด้วยดี สามารถย้ายนักศึกษาและคณาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ จากกรุงเทพมหานคร มาเริ่มการเรียนการสอนที่จังหวัดปัตตานี เป็นกลุ่มแรก เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2511 สำหรับทางศูนย์ภาคใหญ่ เนื่องจากโครงการก่อสร้างคณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก และเริ่มได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจัง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2512 การก่อสร้างจึงดำเนินงานมาจนถึงปี พ.ศ. 2514 จึงสามารถย้ายนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 - 3 - 4 มาเริ่มการเรียนการสอนที่ศูนย์ภาคใหญ่ ในเดือนพฤษภาคม 2514 ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง ยังคงอยู่ที่สำนักงานชั่วคราว ที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเรียนวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน² สำหรับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งเริ่มรับเป็นรุ่นแรก จำนวน 60 คน ในปีการศึกษา 2512 นั้น ได้ย้ายลงมาอยู่ที่ศูนย์ภาคใหญ่ ในปลายปี พ.ศ. 2514 และในปีเดียวกันนี้เอง ได้มีการย้ายเจ้าหน้าที่ สำนักงานอธิการบดี มาปฏิบัติงานที่ศูนย์ภาคใหญ่ด้วย ถือได้ว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ย้ายลงมาดำเนินการอย่างถาวร ที่ศูนย์ภาคใหญ่ ตั้งแต่ปีนั้น เป็นต้นมา

สรุปและวิเคราะห์

เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นเหตุผลทางการพัฒนาภูมิภาค เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยภูมิภาคแห่งอื่น และมีจุดเริ่มมาจากคณะกรรมการพัฒนาภาค เช่นเดียวกัน การเลือกสถานที่ตั้งก็ การกำหนดสาขาวิชาที่จะเปิดสอนก็ดี คำนึงถึงเหตุผลทางการพัฒนา มากกว่าเหตุผลทางวิชาการ ความ

¹มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, โครงการและหลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์, 2511,
หน้า 3.

²มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, หน้า 88 - 95.

แตกต่างระหว่างแนวคิดในการจัดตั้งคงได้ประมวลไว้แล้ว แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้ง
 สืบสนในปรัชญาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ว่า จะจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น เพื่อตอบสนอง
 ความต้องการของสังคม (Social Demand) เพื่อผลิตกำลังคนพัฒนาประเทศ
 (Man Power) หรือเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ (Academic Excellence)

ความไม่สอดคล้องกันเป็นผลให้ขาดความต่อเนื่องในการวางแผน แม้จะมี
 เวลาเตรียมการนานถึงกว่า 5 ปีก็ตาม เมื่อเปิดรับนักศึกษาครั้งแรก ในปีการศึกษา
 2510 ยังพบปัญหาอุปสรรคของความไม่พร้อมนานาประการ นับแต่เรื่องอาคารสถานที่
 ไปจนถึงด้านทรัพยากร บุคลากร อันเนื่องมาจากการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงในช่วงระยะ
 เวลากระชั้นชิดก่อนเปิดรับนักศึกษา ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ แม้ว่า ดูเหมือนจะสามารถ
 แก้ไขได้ในช่วงระยะเวลาสั้น แต่มีผลกระทบถึงปัญหาการพัฒนามหาวิทยาลัยในช่วงต่อมา
 ดังจะได้กล่าวถึงภายหลัง

ประเด็นที่น่าสนใจในแนวคิดต่าง ๆ ของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงขล
 นครินทร์ ประการหนึ่งก็คือ ความพยายามที่จะจัดตั้งมหาวิทยาลัย ให้มีความเป็นอิสระ
 ในการดำเนินการกิจ โดยเสนอพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแบบไม่เป็นส่วนราชการ
 ซึ่งดูตามเนื้อหาของพระราชบัญญัติแล้ว มหาวิทยาลัยจะมีเสรีภาพทางวิชาการ เพิ่มขึ้นอีก
 2 ประการ คือ เสรีภาพในการบริหารงานบุคคล และเสรีภาพในการกำหนด
 หลักสูตร และมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ ในส่วนของเสรีภาพด้านอื่น ๆ ซึ่ง
 มหาวิทยาลัยทั่วไปมีอยู่แล้ว คือ เสรีภาพในการรับนักศึกษา เสรีภาพในการสอนและ
 วิจัย และเสรีภาพในการพัฒนาสถาบัน มหาวิทยาลัยในรูปแบบใหม่นี้ ยังจะมีเสรีภาพ
 ดังกล่าวในขอบข่ายกว้างขวางขึ้นด้วย แนวคิดนี้ อาจถือได้ว่าเป็นแนวคิดเดียวกับ
 เรื่องมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล ซึ่งกำลังเป็นที่กล่าวขวัญถึงอยู่ในขณะนั้น เป็นที่น่า
 เสียหายว่า แม้แนวคิดมหาวิทยาลัยแบบไม่เป็นส่วนราชการนี้ จะได้ผ่านความเห็นชอบ
 จากคณะกรรมการระดับอุดมศึกษา สภาการศึกษาแห่งชาติ ในขณะนั้นแล้ว แต่ก็มีกร
 เปลี่ยนแปลงจนไม่มีผลไปสู่การปฏิบัติในที่สุด